

INFORME DE RECERCA

Núm. 11 - 2014

Resum

Què queda del que es va
viure a l'escola?

La contribució del CEIP
Es Pont

iRi Grup de recerca
Educació i Ciutadania (EiC)

 Institut de Recerca i
Innovació Educativa

Universitat de les
Illes Balears

Govern
de les Illes Balears

El treball que es presenta és un estudi qualitatiu de caràcter biogràfic sobre l'experiència escolar i la seva repercussió en la vida actual de joves adults exalumnes de l'escola pública Es Pont de Palma (Mallorca). S'ha tractat d'esbrinar què perdura d'allò que han viscut a l'escola malgrat el pas del temps i, en conseqüència, pot ser considerat com a experiència vertaderament educativa que ha contribuït a la construcció de les seves identitats.

L'anàlisi d'aquestes experiències pot facilitar l'exercici prospectiu sobre el sentit de l'escolarització primària i les seves finalitats, així com sobre les pràctiques docents que es posen en marxa per aconseguir-les. Què volem aconseguir? Cap a on dirigim els nostres esforços? Què feim? Què dóna identitat a l'escola? Què volem mantenir i què volem canviar? De què ens sentim orgullosos i satisfets com a docents? Són preguntes que poden orientar la interpretació de les paraules dels exalumnes de l'escola participants en aquest estudi. Paraules suggeridores, plenes de significat, que ens remetent a qüestions sobre l'educació vertaderament rellevants.

L'anàlisi del que ha significat el pas per l'escola infantil i primària s'emmarca en el moviment conegut amb el nom de *La veu de l'alumnat*, que considera els alumnes experts valuosos que aporten idees rellevants per a la millora de les escoles. La inclusió de les veus de l'alumnat diversifica i pluralitza les perspectives, i amplia i enriqueix el coneixement sobre l'experiència escolar i, en conseqüència, possibilita l'adopció de decisions més adequades a les necessitats reals.

Fitxa tècnica

Objectius

- Conèixer les implicacions de l'escola i en quina mesura ha contribuït a la construcció de la seva identitat.
- Incorporar les veus d'antics alumnes a la reflexió sobre el present i el futur de l'escola, amb la mirada posada en els reptes que se li presenten.

Metodologia: Estudi qualitatiu de caràcter biogràfic.

Recollida d'informació: Entrevistes individuals en profunditat.

Població entrevistada: 12 joves d'entre 17 i 34 anys que cursaren el darrer nivell de primària al CEIP Es Pont entre els cursos 2006-07 i 1992-93.

Realització entrevistes: de setembre de 2012 a novembre de 2013.

Transferència

Com a recerca qualitativa, no es pretén l'aplicació de la interpretació resultant a altres centres educatius, sinó el seu ús com a eina d'anàlisi i reflexió de la realitat pròpia. En aquest sentit, pot proporcionar dades que ajudin a conèixer millor el propi context educatiu i plantejar accions de millora si així es considera.

Quin significat atribueixen els joves adults a la seva experiència escolar? Quina relació veuen entre allò que visqueren a l'escola i la seva vida actual? Quina és la contribució de l'escola al que són ara? Com afecten al seu present les experiències i aprenentatges escolars? Com ho valoren, passats els anys? A la taula següent es presenten les interpretacions dels exalumnes.

DIMENSIÓ 1: L'interès per seguir aprenent	
CATEGORIA 1: Vida actual	CATEGORIA 2: Aportació de l'escola
1.1. Obertura a nous interessos i inquietuds. 1.2. Interès per aprofundir en els coneixements. 1.3. En diferents àmbits de la seva vida. 1.4. Interès per l'art i valoració com a font de plaer i coneixement. 1.5. Fer-se preguntes com a estratègia per seguir aprenent. 1.6. Coratge per anar més enllà dels límits d'allò conegut. 1.7. Satisfacció per ser persones curioses. 1.8. Vivència aclaparadora front a la immensitat del coneixement. 1.9. Visió pluridisciplinària de la realitat.	2.1. El respecte pels interessos i preocupacions dels alumnes. 2.2. L'acolliment dels interrogants i les propostes dels alumnes. 2.3. La incitació a demanar-se el perquè de tot, a qüestionar, a fer-se preguntes. 2.4. L'afany per incitar el desig de saber més enllà dels àmbits coneguts i confortables. 2.5. Els projectes de treball. 2.6. El projecte de filosofia 3/18. 2.7. L'enfocament metodològic de la música i l'educació artística. 2.8. Les sortides freqüents. 2.9. Les visites a l'escola de persones adultes. 2.10. La varietat d'àmbits abordats i el suport rebut per a sentir-se capaços d'encarar-los.
DIMENSIÓ 2: Pensar de forma crítica i reflexiva	
CATEGORIA 1: Vida actual	CATEGORIA 2: Aportació de l'escola
1.1. El dubte com a actitud, l'aprofundiment en l'anàlisi de la realitat i la inclinació a un pensament acurat. 1.2. La independència de pensament. 1.3. Un pensament basat en la raó. 1.4. Un pensament comunicat amb l'argumentació. Gust pel debat.	El projecte de filosofia 3/18: 2.1. Inclinació vers un pensament crític i reflexiu. 2.2. Interrogació constant i l'anàlisi profunda. 2.3. Les preguntes obertes. 2.4. La formació d'un pensament propi que cerca respostes a través de la raó. 2.5. Pensar amb més claredat i profunditat. 2.6. L'exigència d'un pensament acurat. 2.7. Les sessions de filosofia com l'espai per a la deliberació d'arguments. 2.8. Clima que convida a pensar amb rigor i respecte vers els altres. Els projectes de treball 2.9. La millora de les habilitats de pensament. 2.10. Aprofundir en les preguntes inicials. 2.11. Recerca i anàlisi de la informació. 2.12. El diàleg i l'aprenentatge d'estratègies comunicatives.
DIMENSIÓ 3: Saber conviure	
CATEGORIA 1: Vida actual	CATEGORIA 2: Aportació de l'escola
1.1. El respecte pels altres. 1.2. La cura dels altres. 1.3. La cooperació davant la competició. 1.4. La implicació com a ciutadà o ciutadana.	2.1. Una escola petita, familiar. 2.2. La preocupació dels mestres pels alumnes. 2.3. El foment del treball en grup. 2.4. Les activitats de tota l'escola. 2.5. Les tutories col·lectives i les juntes de delegats. 2.6. El foment dels lligams afectius entre l'alumnat.
DIMENSIÓ 4: Tenir estratègies per continuar aprenent	
CATEGORIA 1: Vida actual	CATEGORIA 2: Aportació de l'escola
1.1. Autonomia i capacitat de dirigir la pròpia vida. 1.2. Ús de les habilitats de pensament. 1.3. Ús d'estratègies de treball intel·lectual. 1.4. En diferents àmbits de la seva vida.	L'autonomia 2.1. Responsabilitat sobre el propi aprenentatge. 2.2. Presa de decisions. 2.3. Confiança dels mestres. 2.4. Reconeixement de l'esforç i dels avenços. 2.5. Autoconeixement i acceptació d'un mateix. Els projectes de treball 2.6. Estratègies de tractament i l'anàlisi de la informació. 2.7. Estratègies de comunicació del coneixement construït.
DIMENSIÓ 5: La satisfacció d'haver anat a l'escola Es Pont	

Algunes conclusions

El valor de les aportacions dels antics alumnes

- Proporcionen la seva visió sobre allò que és important aprendre a l'escola, sobre les condicions que ho afavoreixen i sobre les estratègies docents que ho potencien. Així mateix, les seves paraules mostren visions riques sobre els aprenentatges fets i la pervivència de l'experiència escolar passats els anys, en establir una relació entre la seva identitat actual i el que visqueren a l'escola.
- Les seves interpretacions són necessàries per enriquir la reflexió dels docents sobre el seu quefer individual i col·lectiu, i per dissenyar propostes de millora. Aporten també elements per valorar els propòsits educatius a llarg termini així com les propostes per abordar-los.

Quatre competències bàsiques en les seves vides actuals i els pilars de l'escola

- Ser i actuar de manera autònoma; pensar i comunicar; descobrir i tenir iniciativa; i saber conviure i habitar el món. Aquestes competències es posen de manifest, en major o menor grau, en les seves formes de pensar, actuar i relacionar-se amb els altres.
- Al·ludeixen a dues finalitats que conformen els eixos bàsics de l'educació obligatòria: potenciar la construcció d'un subjecte capaç de pensar de forma crítica, autònoma i curiosa, i estimular la cohesió social a partir de l'aprenentatge de la convivència. Clarament concorden amb els propòsits presents en el projecte educatiu de l'escola i amb bona part de les aportacions que plantegen les aspiracions per una educació que prepari per continuar aprenent al llarg de la vida i conviure millor.

Es pot concloure que les paraules dels joves mostren una contribució rellevant de l'escola, una influència valuosa en la construcció de la pròpia identitat, que es manté en les seves vides actuals. Les seves reflexions en l'anàlisi de les seves vides actuals poden ser considerades com una mostra d'un pensament curós que cerca el rigor i la claredat, i fa ús de criteris i evidències per fonamentar els seus judicis. En aquest sentit, són un reflex d'una de les aportacions que destaquen de l'escola: l'ús d'un pensament reflexiu. És especialment significatiu que aquesta relació entre el present i allò viscut a l'escola ha estat establerta per ells mateixos, la qual cosa atorga un major valor a l'experiència escolar, perquè es fonamenta en compartir el significat d'allò que es proposa a l'alumnat, perquè convida a reflexionar sobre l'activitat mateixa i fer-la pròpia.

És possible que això tenguí relació amb el fet que tots els joves recordin amb satisfacció els anys viscuts a l'escola i es manifestin agraïts. L'escola va ser un espai de vida on poder-se construir com a individu i com a comunitat. Com a espai de vida, l'escola necessita també reconstruir-se. Tant de bo les veus dels joves resultin suggeridores per imaginar nous escenaris.

Per saber-ne més:

<http://irie.uib.cat/files/reports/informe-11.pdf>

